

Brüssel, 15. mai 2025
(OR. en)

8876/1/25
REV 1

JEUN 70
EDUC 149
SOC 278

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järelused ühist ja turvalist Euroopat käsitlevatel Euroopa väärtustel põhineva Euroopa noorte kogukonna kohta

Delegatsioonidele edastatakse lisas eespool nimetatud nõukogu järelused, mis kiideti heaks
nõukogu 12. mai 2025. aasta istungil (haridus, noored, kultuur ja sport).

Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused ühist ja turvalist Euroopat käsitlevatel Euroopa väärtustel põhineva Euroopa noorte kogukonna kohta

**NÕUKOGU JA NÕUKOGUS KOKKU TULNUD LIIKMESRIIKIDE VALITSUSTE
ESINDAJAD,**

TULETADES MEELDE, ET

1. Euroopa Liit rajaneb sellistel ühistel väärtustel¹ nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine, mis on Euroopa Liidu lepingus sätestatud aluspõhimõtted. Need Euroopa väärtused on universaalsed ja kujutavad endast ühise ja turvalise Euroopa ühiskonna loomise nurgakivi;
2. Euroopa Liidu põhiõiguste harta, milles kinnitatakse kõigi üksikisikute, sealhulgas noorte õigusi ja vabadusi, loob tugeva raamistiku väärikuse, võrdsuse, osalemise ja kaitse tagamiseks. Need vahendid suunavad jõupingutusi turvalise ja kaasava keskkonna loomiseks kõigi Euroopa noorte jaoks, edendades nende arengut ja osalemist ühiskonnas²;

¹ Euroopa Liidu lepingu artikkel 2.

² Euroopa Liidu põhiõiguste harta (2012/C 326/02), ELT C 326, 26.10.2012, lk 391–407.

3. Euroopa sotsiaalõiguste sambas mõõndakse, et noortel on õigus juurdepääsuks haridusele ja koolitusele, võrdsetele võimalustele ning kaitsele diskrimineerimise eest, ning toetatakse selliste kaasavate ja säilenõtkete kogukondade loomist, milles noored on aktiivselt kaasatud ning majanduslikult ja sotsiaalselt kaitstud³. Sellega seoses kutsuti nõukogu järeldestes, mis käsitlevad hariduse ja koolituse panust Euroopa ühiste väärtuste ja demokraatliku kodakondsuse tugevdamisse,⁴ liikmesriike üles integreerima Euroopa ühiste väärtuste ja demokraatliku kodakondsuse õpetamise spetsiifilisse konteksti järjepidev tähelepanu pööramine võrdõiguslikkusele ja mitmekesisusele;
4. ELi noortestrategie 2019–2027⁵ sisaldab 11 Euroopa noorte eesmärki, milles rõhutatakse noorte määravat rolli ühise ja turvalise Euroopa loomisel. Selle kolme põhisamba – kaasamine, ühendamine ja võimestamine – kaudu rõhutatakse, kui oluline on sisuline osalemine, vastastikuse mõistmise edendamine ning Euroopa noortele selliste pädevuste ja võimaluste andmine, mis on vajalikud, et panustada aktiivselt vastupidava ja kaasava ühiskonna loomisse⁶. ELi noortestrategiaga luuakse raamistik noorte aktiivseks kaasamiseks ja autonoomiaks, edendades tunnet, et ühise Euroopa identiteedi eest kantakse jagatud vastutust;

³ Euroopa sotsiaalõiguste sammas, mille Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kuulutasid välja 17. novembril 2017, I peatükk „Võrdsed võimalused ja juurdepääs tööturule“ (2017/C 428/09) (ELT C 428, 13.12.2017, lk 10–15).

⁴ Nõukogu järeldestes, mis käsitlevad hariduse ja koolituse panust Euroopa ühiste väärtuste ja demokraatliku kodakondsuse tugevdamisse (ELT C, C/2023/1419, 1.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/1419/oj>).

⁵ Euroopa Liidu Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate resolutsioon noortevaldkonnas tehtava Euroopa koostöö raamistiku kohta: Euroopa Liidu noortestrategie 2019–2027 (ELT C 456, 18.12.2018, lk 1–22).

⁶ ELi noortestrategie 2019–2027.

5. noorte aktiivne kaasamine otsustusprotsessidesse kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja Euroopa tasandil on väga oluline, et edendada omalus- ja vastutustunnet seoses Euroopa Liidu oleviku ja tulevikuga. Noorte struktureeritud osalusmehhanismid, näiteks ELi noortedialoog, pakuvad platvormi sisuliseks osalemiseks, võimaldades noortel väljendada oma seisukohti, mõjutada poliitika kujundamist ning panustada ühise ja turvalise Euroopa kujundamisse⁷;
6. noori kui muutuste eestvedajaid ning määrava tähtsusega sidusrühmi Euroopa tuleviku kujundamisel tuleks juba varasest east alates võimestada ja neile tuleks anda võimalus mõista ELi põhimõtteid, väärtusi ja toimimist kooskõlas noorteesmärgiga #1⁸ ning aidata aktiivselt kaasa Euroopa Liidu demokraatlikele protsessidele, kodanikuühiskonnale ja sotsiaalsele kaasatusele kooskõlas noorteesmärgiga #9⁹;
7. desinformatsiooni ja väärinfo vastu võitlemine ning usaldusväärse teabe andmine on olulised demokraatlike protsesside kaitsmiseks ja noorte kaitsmiseks manipuleerimise eest. Küberturvalisuse alase teadlikkuse suurendamine ning digikirjaoskuse ja meediapädevuse ning valvsuskultuuri edendamine noorte seas võimestab noori digiohte ära tundma ja leevendama, edendades seeläbi turvalist ja kerkset digikeskkonda¹⁰;

⁷ Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused, milles käsitletakse kestliku Euroopa sotsiaalset mõõdet noorte jaoks (2023/C 185/06) (ELT C 185, 26.5.2023, lk 21–28).

⁸ ELi noortestrategia 2019–2027, noorteesmärk nr 1 „Noorte kaasamine ELis“.

⁹ ELi noortestrategia 2019–2027, noorteesmärk nr 9 „Koht ja osalemisvõimalused kõigile“.

¹⁰ Digiõppe tegevuskva 2021–2027. Hariduse ja koolituse ümberkujundamine digiajastu jaoks (COM(2020) 624 final, SWD(2020) 209 final); Nõukogu järeldused meediapädevuse kohta pidevalt muutuv maailmas (ELT C 193, 9.6.2020, lk 23–28).

8. järjest suuremad tervisealased väljakutsed, millega noored silmitsi seisavad, sealhulgas vaimse tervise ja heaoluga seotud probleemid, mida süvendavad COVID-19 pandeemia tagajärjed ning muud ühiskondlikud muutused ja surve nii internetis kui ka väljaspool seda, tuleb seada prioriteediks kõigil tasanditel. Noorte vaimse vastupidavuse toetamine on oluline mitte ainult nende isiklikuks arenguks, vaid ka selleks, et edendada turvalist ja kaasavat Euroopa ühiskonda, kus nad saavad jõudsalt areneda aktiivsete osalejatena demokraatlikes ja sotsiaalsetes protsessides ning tööelus¹¹;
9. noored kogu Euroopas seisavad silmitsi väljakutsetega, mis on tihedalt seotud Euroopa väärtustega, sealhulgas mured seoses õigusriigi põhimõttega, kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ahenemisega ja kasvavate ohtudega demokraatlikule osalemisele. Kuigi need väljakutsed koos pakiliste üleilmsete väljakutsetega, nagu kliimamuutused, demograafilised muutused, digi- ja rohepööre, desinformatsioon, rahvusvahelised poliitilised pinged ja relvakonfliktid, süvendavad ebavõrdsust ja tekitavad tõkkeid, mis takistavad osadel noortel ühiskondlikes ja demokraatlikes protsessides osaleda, toimivad need ka katalüsaatoritena teiste noorte aktiivseks osalemiseks demokraatlikes aruteludes ja tegevuses sellistes valdkondades nagu inimõigused, vaimne tervis, põlvkondadevaheline õiglus, kliimaõiglus ja ühiskondlikud muutused¹²;
10. erinevad ELi programmid ja algatused, nagu programm „Erasmus+“, Euroopa solidaarsuskorpus, kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm, Euroopa Sotsiaalfond+, sealhulgas asjakohasel juhul algatus „Aim, Learn, Master, Achieve“ (ALMA), algatus „DiscoverEU“, noortegarantii, ELi noortedialoog ja Euroopa noorteaasta 2022, on osutunud asjakohasel juhul edukaks noorte osaluse, pädevuste arendamise, sotsiaalse liikuvuse ja Euroopa väärtuste piiriülese edendamisel,

¹¹ Euroopa Komisjon / EACEA / Youth Wiki, 2022. *The impact of the COVID-19 pandemic on the mental health of young people. Policy responses in European countries. Youth Wiki report (COVID-19 pandeemia mõju noorte vaimsele tervisele. Poliitikameetmed Euroopa riikides. Youth Wiki aruanne)*. Luxembourg, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus; Flash Eurobarometer 545 - Youth and Democracy (Eurobaromeetri kiiruuring nr 545 „Noored ja demokraatia“), mai 2024.

¹² Flash Eurobarometer 545 - Youth and Democracy (Eurobaromeetri kiiruuring nr 545 „Noored ja demokraatia“), mai 2024.

11. tugeva noortekogukonna ülesehitamine Euroopas on keskse tähtsusega, et tegeleda noorte ees seisvate väljakutsetega, sealhulgas sellega, et tuntakse eraldatust ja pettumust ELi institutsioonides. Sellised väljakutsed nagu vaimse tervisega seotud probleemid, kasvav ebavõrdsus ja arusaam, et neid ei kaasata piisavalt ELi otsustusprotsessi, on suurendanud mõnede noorte usaldamatust institutsioonide vastu¹³;
12. kuigi on julgustav, et noored säilitavad jätkuvalt tugeva Euroopa identiteedi tunde, väheneb usaldus Euroopa institutsioonide vastu, samuti kavatseb järjest vähem noori osaleda Euroopa Parlamendi valimistel. Usalduse taastamiseks tuleks suuremat rõhku panna kaasavatele poliitikameetmetele, tagades, et need poliitikameetmed vastavad noorte konkreetsetele vajadustele ja muredele, on kooskõlas kodanikuhariduse, põlvkondadevahelisele koostöö, ühiste väärtuste edendamise ja noorte aktiivse demokraatias ja kodanikuühiskonnas osalemisega, ning tagades juurdepääsu usaldusväärsetele teabeallikatele¹⁴;
13. 21. sajandi ülemaailmsed väljakutsed, nagu vaimse tervise probleemid, digi- ja rohepööre, kliimakriis, sotsiaalne ebavõrdsus, polariseerumine, ohud õigusriigile ja põhiõiguste rikkumine, rahvusvahelised poliitilised pinged ja relvakonfliktid, nõuavad Euroopa ühtset reageerimist. Noorte kaasamine Euroopas nende probleemide lahendamisse nii, et nad osalevad sisuliselt otsustusprotsessides, tagab, et Euroopa jääb tulevaste põlvkondade jaoks turvaliseks ja kestlikuks piirkonnaks;
14. noortesektoril võib olla oluline roll integreeritud ja valdkondadevahelises lähenemisviisis, mille eesmärk on tuvastada Euroopa väärtustele vastanduvat noorte vägivaldset radikaliseerumist, seda ennetada ja sellele reageerida;

¹³ Flash Eurobarometer 545 - Youth and Democracy (Eurobaromeetri kiiruuring nr 545 „Noored ja demokraatia“), mai 2024.

¹⁴ „Young Citizens’ Views and Engagement in a Changing Europe“ („Noorte kodanike seisukohad ja kaasamine muutuvast Euroopast“), IEA International Civic and Citizenship Education Study 2022 European Report, Springer, 2022.

15. dialoog laste ja noortega selliste osalusmehhanismide kaudu nagu ELi laste osalusplatvorm ja ELi noortedialoog näitab, kui oluline on luua kaasavad ja turvalised keskkonnad, kus lapsed ja noored saavad väljendada oma seisukohti ning sisuliselt Euroopa oleviku ja tuleviku kujundamises osaleda¹⁵. Samal ajal on võrdselt oluline noorte arvamusi arvesse võtta poliitika kujundamisel,

VÕTTES ARVESSE, ET

16. tänapäeva maailm seisab silmitsi muutuvate ja uute ohtudega demokraatialle ja õigusriigile, ülemaailmse keskkonna- ja kliimakriisiga, rahvatervise ohtudega, desinformatsioonikampaaniatega, Venemaa põhjendamatu Ukraina-vastase agressioonisõjaga, jätkuva konfliktiga Lähis-Idas ja muude ülemaailmsete konfliktidega. Need kriisid on põhjustanud energiapuudust, inflatsiooni, majanduslikku ja sotsiaalset ebastabiilsust, ebavõrdsust ja massilist rännet, ajendades samal ajal otsima uuenduslikke lahendusi nende mõju leevendamiseks. Väljakutsed on toonud kaasa täiendavaid keerukusi, kuid loonud samal ajal võimalusi innovatsiooni edendamiseks ning pakiliste ühiskondlike ja keskkonnaprobleemide lahendamiseks;
17. samal ajal on Euroopa kiirenev digi- ja rohepööre toonud kaasa nii väljakutseid kui ka võimalusi. Kuigi need nähtused võivad süvendada ebavõrdsust ja ühiskondlikku polariseerumist ning avaldada negatiivset mõju tervisele, sealhulgas vaimsele tervisele, mõjutades eelkõige noori, on need edendanud ka innovatsiooni, loonud uusi haridus-, koolitus- ja tööhõivevõimalusi ning suurendanud ühendatust. Nende võimaluste ja väljakutsetega tegelemine nõuab pidevaid jõupingutusi, et soodustada kaasatust, edendada põlvkondadevahelist õiglust ja kasutada ära Euroopa noorte potentsiaali, et aidata kaasa turvalisemale, võrdsemale ja kestlikumale Euroopale¹⁶;

¹⁵ Lundy, L. (2007). „Voice’ is not enough: conceptualising Article 12 of the United Nations Convention on the Rights of the Child“ („Häälest ei piisa: ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikli 12 kontseptualiseerimine“). British Educational Research Journal, 33(6), lk 927–942. Euroopa Komisjoni algatuste raames heaks kiidetud Lundy mudelis tuuakse esile neli elementi – keskkond, hääl, publik ja mõju –, mis on olulised noorte sisuliseks osalemiseks nende enda elu mõjutavate poliitikameetmete ja otsuste kujundamisel,

¹⁶ Euroopa Komisjoni aruanne „The Digital Economy and Society Index (DESI)“ („Digitaalmajanduse ja -ühiskonna indeks“), 2022.

18. liikmesriikidevaheline koostöö on vajalik noorte vaatenurkade tugevdamiseks ja poliitikameetmetesse integreerimiseks, tagamaks, et need vastaks Euroopa noorte, sealhulgas vähemate võimalustega ja tõrjutuse ohus olevate noorte erinevatele olukordadele;
19. olemasolevate, noorte aktiivse kaasamise, võimestamise ja säilenõtkuse toetamisele suunatud tegevuste tõhustamine on oluline, et tegeleda mitmetahuliste väljakutsetega, millega Euroopa noored praegu silmitsi seisavad. See võib hõlmata isiklike ja sotsiaalsete pädevuste arendamise edendamist kõigis keskkondades ja kogu elu jooksul,¹⁷ juurdepääsu parandamist kvaliteetsele ja kaasavale haridusele ja koolitusele, mis on kohandatud tulevastele tööturu nõudmistele, oskuste lõhe ja nappusega tegelemist, mitteformaalset ja informaalset õpet, digikirjaoskuse ja meediapädevuse parandamist, kaasavate kodaniku- ja demokraatliku osaluse võimaluste arendamist, sealhulgas noorsootöö ja vabatahtliku tegevuse¹⁸ võimaluste pakkumist, ning vaimse tervise tugisüsteemide edasiarendamist¹⁹. Nende tegevuste tugevdamine aitab luua ühise, turvalise ja kaasatud Euroopa kogukonna, kus noored on võimelised oma täielikku potentsiaali arendama ning saavad aktiivselt kaasa aidata kestlikule ja sidusale tulevikule;

¹⁷ Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused lapsi, noori ja laste õigusi käsitlevate Euroopa ja rahvusvaheliste poliitiliste tegevuskavade kohta (ELT C, C/2024/3528, 4.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/3528/oj>).

¹⁸ Nõukogu 20. novembri 2008. aasta soovitus noorte vabatahtlike liikuvuse kohta Euroopa Liidus (ELT C 319, 13.12.2008, lk 8–10).

¹⁹ Nõukogu ja liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused Euroopa Liidu noorte vaimset tervist käsitleva kõikehõlmava lähenemisviisi kohta (ELT C, C/2023/1337, 30.11.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/1337/oj>).

20. 2.–5. märtsil 2025 Lublinis toimunud ELi noortekonverentsil esitasid noored alljärgnevad soovitused.

1. Noored rõhutasid, et on vaja suurendada noorte lootust demokraatlikuks ja turvaliseks tulevikuks, suurendades nende usaldust demokraatlike institutsioonide vastu kõigil tasanditel, säilenõtkust ja panust rahuloomesse, et vältida motivatsiooni vähenemist, tegevusetust ja poliitilist võõrandumist. Seda saab saavutada:
 - a) kuulutades välja Euroopa säilenõtkusaasta ning suurendades pikaajalist ja kergesti kättesaadavat ELi rahastust noorte säilenõtkuse projektide ja kriisivalmiduse jaoks;
 - b) tugevdades noorte kaasamist otsuste tegemisse selliste meetmete abil nagu noorte eestvedamisel toimuvad Euroopa kodanikualgatused, nn noortetest (*youth check*) riiklikul ja Euroopa tasandil ning ELi noortedialoog. Need peaksid hõlmama läbipaistvaid järelvalveprotsesse, millega jälgitakse poliitikaettepanekute rakendamist, samuti partnerlusi noorteorganisatsioonidega teabevahetuse ja teavitustegevuse valdkonnas, et jõuda erinevate noorteni ning võimaldada noortel juhtidel ületada noorte ja ELi poliitikakujundajate vaheline lõhe;
 - c) julgustades noori kandidaate valimistel osalema selliste meetmete abil nagu kvoodid ja poliitilised praktikakohad, langetades osalemiseks nõutavat vanust, ning andes noortele reaalse võimaluse valituks saada;
 - d) võttes kodanikuhariduse kasutusele formaalhariduse kohustusliku aienena koos tervikliku õppekavaga, mida rakendatakse ja luuakse koostöös valitsusväliste organisatsioonidega. See peaks toetama kodanikuvastutust, edendama Euroopa väärtusi, kodanikuühiskonda, kriitilist mõtlemist, demokraatlikku osalust ja demokraatlike institutsioonide rolli;

2. desinformatsioon ja väärinfo ohustavad demokraatlikke väärtusi, õõnestavad usaldust institutsioonide vastu ja tekitavad polariseerumist. See põhjustab noorte seas skeptitsismi, tegevusetust ja vaimse tervise probleeme ning suutmatust teha teadlikke valikuid. Noorte säilenõtkuse tugevdamine digimaastikul ja ELi aluseks olevate demokraatlike väärtuste täiendav kaitsmine on võimalik saavutada järgmiselt:
- a) kavandades koos noortega digiõpperaamistikud (formaalne, mitteformaalne, informaalne) sellistes valdkondades nagu algoritmide mõistmine, meediapädevus, küberturvalisus, faktikontroll, digitaalne jalajälg, teabehaldus, kriitiline mõtlemine, eetiline meedia ja tehisintellekti kasutamine;
 - b) rakendades sotsiaalmeedias läbipaistvaid kontrolli- ja vastutusprotsesse ning meedia kvaliteedi märgistamist, et soodustada vastutustundlikku digikäitumist;
 - c) toetades noorte juhitavaid sotsiaalmeedia ja tehisintellekti valdkonna ettevõtteid ja idufirmasid,

KUTSUVAD SELLEST TULENEVALT LIIKMESRIIKE ÜLES ASJAKOHADEL TASANDITEL

21. tugevdama demokraatlikku kodanikuharidust ja -koolitust ning digikirjaoskust ja meediapädevust, kui see on asjakohane, formaalõppe ning mitteformaalse ja informaalse õppe kaudu, mis annab noortele teadmised, oskused ja hoiakud, mida nad vajavad, et osaleda tõhusalt ja vastutustundlikult ühiskonnas ning kasutada uusi tehnoloogiaid ja uuendusi. Nendes algatustes tuleks arvesse võtta noorte, sealhulgas vähemate võimalustega ja haavatavas olukorras olevate noorte erinevaid vajadusi ning edendada demokraatlike väärtuste ja protsesside mõistmist, aktiivset osalemist kodaniku- ja Euroopa ühiskonnas ning kriitilise mõtlemise arendamist koos digikirjaoskuse ja meediapädevusega, et lahendada ühiskondlikke probleeme ning soodustada kaasavaid ja säilenõtkeid kogukondi;

22. tooma esile noorsootöö rolli Euroopa väärtuste, pädevuste arendamise ja noorte sisulise osalemise edendajana. Noorsootöös, mis on oma olemuselt mitmekesine, kasutatakse erinevaid meetodeid, et suurendada ühiskonna sidusust;
23. edendama veelgi noorte aktiivset osalemist demokraatlikes protsessides, kuna sellega aidatakse luua kaasavam demokraatia, milles on esindatud inimeste erinevad vajadused, tugevdades noorte kodanikuosalust ja toetades neid valimistel osalemisel;
24. tagama, et noortel oleks võrdne juurdepääs ohutule ja kaasavale keskkonnale, mis soodustab nende psühhosotsiaalsete oskuste arendamist ja kogukonna ülesehitamise tegevustes osalemist. Need tegevused võiksid hõlmata vabatahtliku tegevuse programme, põlvkondadevahelisi projekte ning sotsiaalseid ja keskkonnaprobleeme käsitlevaid kohalikke algatusi, mis kõik aitavad kaasa kuuluvustunde loomisele ja tugevdamisele kohalikes, piirkondlikes, riiklikes ja Euroopa kogukondades;
25. edendama kultuuride- ja põlvkondadevahelist dialoogi ja solidaarsust ning võitlema diskrimineerimise kõigi vormide, rassismi, antisemitismi ja ksenofoobia ning muud liiki sallimatuse vastu²⁰, näiteks rakendades asjakohast avalikku poliitikat oskuste programmide, teadlikkuse suurendamise kampaaniate ja nii informaalsete kui ka mitteformaalsete õppetegevuste kaudu, milles on arvesse võetud Euroopa kogukondade mitmekesisust ning mille eesmärk on seda mitmekesisust kaitsta ja suurendada;

²⁰ ELi rassismivastane tegevuskava 2020–2025 (COM(2020) 565 final); soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025 (COM(2020) 152 final), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex%3A52020DC0152>; LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025 (COM(2020) 698 final), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52020DC0698>, ning ELi strateegia antisemitismi vastu võitlemiseks ja juudi eluviisi edendamiseks (2021–2030) (COM(2021) 615 final), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex:52021DC0615>.

26. toetama noorteorganisatsioone, noorsootöötajaid ja muid asjaomaseid sidusrühmi, eelkõige neid, kes aitavad kaasa Euroopa Liidu ja demokraatlike väärtuste edendamisele ning kes arendavad noorte isiklikke ja sotsiaalseid pädevusi, et võimaldada neil kogukondadega suhelda ja ühiskondlikke probleeme tõhusalt lahendada;
27. edendama noorte kriitilise mõtlemise oskuste arendamist, millega antakse neile võimalus analüüsida teavet, hinnata eeldusi ning tulla kriitilise ja sõltumatu mõtteviisi abil toime keeruliste ühiskondlike probleemidega. Neid oskusi edendades on noortel võimalik saada aktiivseteks ja teadlikeks kodanikeks, kes annavad sisulise panuse positiivsetesse muutustesse oma kogukonnas ja mujal;
28. toetama noortepoliitika ja noorsootöö programmide hindamist, tagamaks, et need on kaasavad ja mõjusad ning kajastavad kogu ELi noorte, sealhulgas vähemate võimalustega ja tõrjutuse ohus olevate noorte erinevaid ja muutuvaid vajadusi;
29. julgustama ja hõlbustama koostööd haridusasutuste, noorteorganisatsioonide, kultuuriasutuste ja laiema kogukonna vahel, et luua koostoimet, mis soodustab noorte aktiivset osalemist kultuuri-, sotsiaal-, ühiskonna- ja spordielus. Edendades ühiseid õppimisvõimalusi ja parandades vastastikust mõistmist, võivad need jõupingutused toetada demokraatia ülesehitamist, soodustada kaasavaid ja säilenõtkeid kogukondi ning anda noortele võimaluse saada aktiivseteks ja kaasatud kodanikeks²¹;

²¹ Nõukogu järeldused, mis käsitlevad hariduse ja koolituse panust Euroopa ühiste väärtuste ja demokraatliku kodakondsuse tugevdamisse (C/2023/1419) (ELT C, 1.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/1419/oj>).

30. kasutama võimaluse korral täielikult ära programmi „Erasmus+“ ja Euroopa solidaarsuskorpuse programmide pakutavaid võimalusi, et suurendada noorte mõjuvõimu ning luua kaasavaid ja säilenõtkeid kogukondi. Sellised vahendid nagu programmi „Erasmus+“ noortevahetused ja koolituskursused võivad edendada kodanikuharidust ja kriitilist mõtlemist, samal ajal kui Euroopa solidaarsuskorpuse vabatahtliku tegevuse projektid ja solidaarsustegevus toetavad noorte osalemist ühiskondlike probleemide lahendamises. Lisaks võimaldavad programmi „Erasmus+“ koostööpartnerlused ja suutlikkuse suurendamise projektid koostööd haridusasutuste, noorteorganisatsioonide ning kultuuri- ja spordiasutuste vahel, et edendada demokraatlikke väärtusi, kultuuridevahelist dialoogi ja aktiivset osalemist,

KUTSUVALD SELLEST TULENEVALT LIIKMESRIIKE JA EUROOPA KOMISJONI ÜLES SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTET NÕUETEKOHASELT ARVESSE VÕTTES

31. edendama veelgi noorte aktiivset osalemist demokraatlikes protsessides, tagades, et nende arvamust võetakse kuulda ja arvestatakse poliitika kujundamisel kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja ELi tasandil;
32. toetama nii füüsilisi kui ka internetipõhiseid suutlikkuse suurendamise algatusi ning selliste pädevuste arendamist, mis võimaldavad noortel tõhusalt osaleda kogukonna ülesehitamise tegevustes ja otsustusprotsessides. Selliste jõupingutuste eesmärk peaks olema suurendada nende usaldust ja teadmisi, samuti nende säilenõtkust ning pühendumust anda sisuline panus otsustusprotsessidesse kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja Euroopa tasandil. Nendes algatustes peaks olema esmatähtis jõuda alaesindatud noorterühmadeni, eelkõige vähemate võimalustega ja tõrjutuse ohus olevate noorteni, kasutades selleks sihipäraseid teavitusprogramme ja partnerlusi rohujuuretasandi organisatsioonidega;
33. toetama noorteorganisatsioone, eelkõige neid, mis soodustavad Euroopa väärtusi ja demokraatiat, ning asjakohasel juhul riiklikke noortenõukogusid nende töös, millega aidatakse aktiivselt kaasa noorte elu mõjutavate poliitikameetmete kujundamisele;
34. arendama pidevalt noorteteabe süsteeme ja keskkondi ning teabe kättesaadavust ja juurdepääsetavust, kuna noorteteabel on oluline roll selles, et aidata noortel saada teadlikeks ja kaasatud Euroopa kodanikeks;

35. tugevdama valdkonnaüleseid jõupingutusi, et edendada noorte heaolu ja ennetada vaimse tervise probleeme, ning soodustama noorte, eelkõige vähemate võimalustega ja tõrjutuse ohus olevate noorte juurdepääsu kvaliteetsele ja kaasavale haridusele ja koolitusele, täiend- ja ümberõppele ning töövõimalustele, samuti töötama selle nimel, et suurendada nende säilenõtkust ja psühhosotsiaalseid oskusi, et tagada noorte tulevane osalemine Euroopa ühiskondlikus raamistikus ja leevendada ebasoodsaid sotsiaal-majanduslikke tingimusi;
36. tõhustama jõupingutusi, et edendada noorte jaoks turvalist ja tervislikku internetikeskkonda, kaitstes neid kokkupuute eest sobimatu sisuga, sõltuvusttekitava disainiga, millel on negatiivne mõju vaimsele ja füüsilisele tervisele, ning internetiohtudega, nagu desinformatsioon ja väärinformatsioon, vaenukõne ja ahistamine, tugevdades samal ajal võitlust desinformatsiooni vastu ning edendades küberturvalisuse alast teadlikkust ja digikirjaoskust. See aitab noortel küberohte ära tunda ja leevendada, soodustades seeläbi ohutumate ja säilenõtkemate kogukondade loomist;
37. tunnistama, kui oluline on noorteküsimuste süvalaiendamine julgeoleku-, rände- ja sotsiaalse ühtekuuluvuse, tervishoiu-, haridus- ja koolitus-, kultuuri-, eluaseme-, kliima- ja keskkonnameetmete ning digiülemineku poliitikasse, et kujundada Euroopa jaoks turvaline ja ühine tulevik, ning töötama asjakohasel juhul välja valdkonnaülesed strateegiad;
38. edendama koostööd kodanikuühiskonna ja erasektoriga, et luua noortele võimalusi tegeleda pakiliste küsimustega, nagu digiülemine, kliimamuutused ja sotsiaalne kaasamine. Need võimalused võiksid hõlmata töökohapõhist õpet, praktikat, ettevõtlusprogramme ja koostööprojekte;

39. tagama, et noorte arvamust võetaks aktiivselt arvesse, kaasates nad otsustusprotsessidesse ja kavandades ühiselt algatusi, millega edendatakse Euroopa majanduskasvu, julgeolekut ja innovatsiooni;
40. hõlbustama koostööd poliitikakujundajate, noorteorganisatsioonide, kodanikuühiskonna organisatsioonide ja ühenduste, teadlaste ja muude sidusrühmade vahel, et tagada noortepoliitika jätkuv asjakohasus ja vastavus Euroopa noorte muutuvatele vajadustele;
41. arendama edasi tihedat koostööd liikmesriikide noorte ning kogu Euroopast, eelkõige ELi kandidaatriikidest, aga ka väljastpoolt Euroopat pärit noorte vahel, kasutades programmi „Erasmus+“ ja Euroopa solidaarsuskorpuse raames pakutavaid võimalusi;
42. jätkama koostööd rahvusvaheliste organisatsioonidega, sealhulgas Euroopa Nõukogu ja ÜROga, et suurendada noorte ja nende organisatsioonide kodanikuaktiivsust, tuues esile vajadust jätkuvalt toetada ELi ja Euroopa Nõukogu noortepartnerlust;
43. tõhustama algatusi noorte kaasamiseks Euroopa kogukonda, edendades Euroopa kodakondsuse ja väärtuste mõistmist ning tugevdades noorte sidemeid Euroopa kogukonna ja selle institutsioonidega,

KUTSUVAD SELLEST TULENEVALT EUROOPA KOMISJONI ÜLES KOOSKÕLAS SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTTEGA

44. tugevdama ja jätkuvalt toetama läbipaistval viisil, näiteks Euroopa programmide kaudu, algatusi, millega suurendatakse teadmisi EList ja aidatakse arendada ühist Euroopa kogukonda, mis põhineb ühistel väärtustel, sealhulgas inimväärikuse austamisel, vabadusel, demokraatial, võrdsusel, õigusriigil ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamisel;

45. jätkama selliste ELi noorteprogrammide ja -algatuste toetamist nagu Erasmus+, Euroopa solidaarsuskorpus ja ELi noortedialoog ning tagama koostoime muude poliitikaalgatustega, millega aidatakse kaasa ideede vahetamisele, edendatakse solidaarsust ja tugevdatakse noorte seas Euroopa identiteeti, ning tagama, et järgnevates programmides ja algatustes oleks noorte solidaarsuse ja osalemise tõhustamisele pühendatud elemendid;
46. tagama koostoime ELi noortedialoogi ja uute ELi osalusmehhanismide vahel, nagu noortepoliitika dialoogid volinikega, ELi noortevaldkonna sidusrühmade rühm ja komisjoni noorte nõuandekogu koostöös liikmesriikidega, et need täiendaksid üksteist ja realiseeriksid oma potentsiaali kaasata noori ELi tasandi otsustusprotsessi;
47. tõhustama punktis 46 nimetatud osalusmehhanismide kaasavust ja juurdepääsetavust, kaaludes täiustamist vajavaid valdkondi ja saadud kogemusi, et saavutada erinevate, sealhulgas vähemate võimalustega noorte seisukohtade parem esindatus;
48. tagama, et noorte arvamust võetaks arvesse kõigil tasanditel, võttes kasutusele Euroopa tasandi noortekontrolli, noortele avalduva mõju hindamise või muud sarnased noorteküsimuste süvalaiendamise vahendid²²;
49. võtma neid järeldusi arvesse järgmise, 2027. aasta järgse ELi noortestrategia ja ELi noortedialoogi ettevalmistamisel, tagades, et kohaldamisala ja eesmärgid kajastuvad tulevastes poliitikaraamistikes. Sellega tagatakse, et strateegia on kooskõlas noorte vajadustega ning tugevdab nende rolli ühise ja turvalise Euroopa loomisel.

²² Euroopa Komisjon: Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusamet „*Youth mainstreaming, youth impact assessment and youth checks – A comparative overview*“ („Noorteküsimuste süvalaiendamine, noortele avalduva mõju hindamine ja noortekontrollid – võrdlev ülevaade“), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2024, <https://data.europa.eu/doi/10.2797/038401>.